

# DEPARTAMENTUL CARABINIERI PENTRU PROTECTIA PATRIMONIULUI CULTURAL/DEPARTMENT OF CARABINIERI FOR THE PROTECTION OF CULTURAL HERITAGE

Lt. GIAN LUIGI NANNI

Comandantul Unitatii Carabinieri de “Contrafaceri si Arta Contemporana” pentru protectia  
patrimoniului cultural

## INTRODUCERE

In primul rand, doresc sa multumesc Parchetului de pe langa Curtea de Apel Alba Iulia, Inspectoratului General al Politiei Romane si Universitatii 1 Decembrie 1918 pentru ca am fost invitat la aceasta a patra Conferinta Internationala privind traficul ilicit cu bunuri culturale din situri arheologice din Europa Centrala si de Est si pentru sansa de a fi alaturi de reprezentantii Politiei prezenti aici.

Eu sunt locotenentul Gian Luigi Nanni, Comandantul Unitatii Carabinieri de “Contrafaceri si Arta Contemporana” pentru protectia patrimoniului cultural, o unitate speciala infiintata in 1969, doar cu un an inainte de Conventia UNESCO de la Paris, 1970, in cadrul careia s-a recomandat fiecarui stat sa ia in considerare adoptarea initiativelor specifice pentru a proteja proprietatea culturala nationala.

## DEPARTAMENTUL CARABINIERI PENTRU PROTECTIA PATRIMONIULUI CULTURAL. STRUCTURA DEPARTAMENTULUI

In 1969, pentru a combate extinderea actiunii criminale in detrimentul patrimoniului cultural national, a fost infiintat Corpul Carabinierilor pentru Protectia Patrimoniului Cultural National. Datorita unui decret oportun, Corpul intra sub conducerea totala a Ministerului Bunurilor si Activitatilor Culturale.

Sub indrumarile Ministerului si ale autoritatilor administrativ-teritoriale, Corpul Carabinierilor are atribuții privind salvagardarea proprietății culturale nationale, prin prevenirea sau represiunea activităților criminale.

Unitatea este localizată în Roma și este compusă din aproximativ 300 de persoane. Ea este structurată după cum urmează:

un Birou Central, în care este de asemenea inclus un Birou de Operații ce analizează evenimente criminale ;

un Departament Operativ, alcătuit din trei Unități care se ocupă cu antichități, arheologie, respectiv contrafaceri;

douăsprezece Detașamente (Monza, Venezia, Torino, Bologna, Genova, Firenze, Ancona, Napoli, Cosenza, Bari, Palermo și Sassari),

și are următoarele atribuții:

recuperarea lucrărilor de artă scoase peste frontieră sau exportate ilegal din teritoriul național, de asemenea, extinderea cercetărilor peste frontieră între limitele Convențiilor și asistenței legale mutuale prin Ministerul Afacerilor Externe și al Justiției, precum și prin forțele polițienești (Interpol, F.B.I., Serviciul Vamal, New Scotland Yard etc.);

urmărirea încălcărilor regulilor care reglementează contrafacerea;

controale ale expozițiilor, piețelor de antichități sau ale caselor de licitație, restauratorilor și ale altor persoane care lucrează în domeniul artei;

efectuarea de inspecții în siturile arheologice folosind elicopterele și șalupele Carabinierilor; aceste servicii sunt orientate în principal spre prevenirea infracțiunilor;

cooperarea cu serviciile arheologice submarine existente (STAS și GIASS), precum și cu funcționarii administrației arheologice a secțiilor submarine, pe parcursul activității de recuperare sau intervenție în cazul localizării pieselor arheologice;

utilizarea unei bănci de date fotografice sofisticate și detaliate privind lucrările de artă furate, care depozitează arhive computerizate de acte criminale, inclusiv descrierea infracțiunii. Baza de date este una dintre cele mai mari și mai complete dintre cele puse la dispoziția forțelor polițienești din toată lumea;

activitate polițienească la nivel internațional;

deținerea unei pagini de *web* unde este posibilă căutarea de lucrări de artă, la următoarele adrese de Internet: [www.carabinieri.it](http://www.carabinieri.it) și [www.beniculturali.it](http://www.beniculturali.it)

### **FURTURI ȘI RECUPERĂRI DIN ITALIA: DATE**

Numai pentru a oferi o imagine despre dimensiunile fenomenelor criminale legate de patrimoniul cultural național, vă voi arăta datele statistice legate de infracțiuni comise, obiecte furate și lucrări de artă recuperate.

#### **“MOZART”**

Pentru a da curs numeroaselor solicitări ale unor angajați ai Biroului Arheologic Roman de care se lega o suspiciune de excavații clandestine, noi am întreprins o investigație detaliată. Cele mai multe raporturi au făcut referire la Crustumerium (numele unui vechi oraș latin, mai târziu cucerit de Roma în 500-499 î.C.), un sit arheologic localizat în Parcul Marcigliana, lângă porțile vechiului zid Roman.

Primele sarcini de executare a investigației în acest sit ne-au direcționat suspiciunea asupra unui grup de persoane în posesia cărora s-au găsit adeseori unelte de săpat (lopeți, sape etc.) în timpul acțiunilor de control al traficului. Dovezile culese au confirmat ipoteza unei activități criminale continue, extrem de păgubitoare multor situri arheologice, cum sunt cercetarea arheologică neautorizată, exportul ilicit, contrabanda și vânzarea artefactelor valoroase și jefuirea de morminte. Autoritatea Judiciară a Romei a fost forțată atunci să facă pașii necesari pentru a monitoriza situația.

Pe parcursul unei serii de intervenții destinate să controleze fenomenul, a devenit evident că primii suspecți au aparținut unui grup mai mare, împărțit în două echipe diferite care au acționat în locații diverse: prima a acoperit teritoriul arheologic protejat care înconjoară Lacul Bracciano; a doua s-a focalizat pe Crustumerium, Veio și alte situri arheologice localizate în suburbiile nordice ale Romei (La Storta și Settebagni). Pentru activitatea lor ilegală, ambele grupuri au putut expolata toate cunoștințele legate de teritoriu, datorită nu doar originilor lor (majoritatea s-au născut și au crescut în zonele menționate) și activității lor profesionale (unii dintre subiecți sunt fermieri și muncitori constructori), dar și datorită unei rețele extinse de prietenie și legături de familie cu ramificații specifice. Pe cale de consecință, a devenit posibilă descrierea unei organizații bine structurate, unde funcțiile și atribuțiile au primit roluri specifice. Pe deasupra, a putut fi identificat conducătorul, un cetățean austriac, poreclit “MOZART” care a colectat toate materialele arheologice sustrate din situri de ambele grupuri de săpători de morminte. Această persoană, înfățișându-se ca un ghid turistic, a avut oportunitatea de a vizita Italia periodic, concentrându-se mai ales pe acele situri care sunt adesea vizitate de turismul arheologic. Acolo el s-a întâlnit cu oamenii săi de legătură, săpători de morminte și contrabandiști, pentru a analiza valoarea artefactelor obținute prin excavații ilegale. Toate materialele arheologice au fost achiziționate din sit și au fost exportate în țări străine ascunse în bagajele altor turiști, care adesea nu știau de conținutul lor valoros. Alte investigații au fost făcute în aprilie și mai 2005, care au inclus revizia registrelor internaționale, demonstrează existența în Austria a unui muzeu ilegal, aparținând lui “MOZART”, plin de materiale arheologice care au provenit din diverse situri din Italia, toate subiecte ale unor excavații ilegale și neautorizate.

Cu acea ocazie, aproximativ 600 de artefacte arheologice au fost recuperate, iar celelalte 3000 au fost confiscate de autoritățile austriece. În prezent Ministerul conduce toate procedurile administrative necesare pentru restituirea lor Statului Italian. Conform rezultatelor curente ale investigațiilor, Autoritatea Judiciară din Roma a dispus o serie de percheziții la nivelul întregului

teritoriu național. Astfel a fost posibilă recuperarea a mii de artefacte arheologice din diverse incinte, precum depozite, parcele de pământ, case de contrabandiști, jefuitori de morminte și colectori. Cel mai important, prin perchezițiile efectuate s-au putut confisca numeroase instrumente utilizate la excavațiile ilegale. Această operație ne-a permis dezmembrarea uneia dintre cele mai mari organizații din regiunea Lazio, unde ea a acționat ani de zile, cauzând pagube incalculabile patrimoniului cultural și artistic italian.

### **LUCRĂRI DE ARTĂ FURATE DIN ROMÂNIA**

Lucrările de artă pe care le prezint au fost raportate de Interpol, Departamentului Carabinieri pentru Protecția Patrimoniului Cultural și ele sunt cercetate de către detectivi în timpul controalelor zilnice ale activităților comerciale prin inspecții ale magazinelor de antichități naționale și analize ale ofertelor internaționale de vânzare de pe Internet.

PORTRET DE GENTILOM de *Christoph Amberger*, furat din Muzeul Brukental din Sibiu în mai 1968. Cercetat.

MOARTEA CLEOPATREI de *Anton Van Dyck*, furat din Muzeul Brukental din Sibiu în mai 1968. Cercetat.

CANONICUL FEKETE NEGRUTIU de *P. Wargha B.*, furat de la un colecționar particular din Cluj Napoca pe 6/7 mai 2004. Cercetat.

ANA DULOG NEGRUTIU de *Weltschek*, furat de la un colecționar particular din Cluj Napoca pe 6/7 mai 2004. Cercetat.

NICOLAE FEKETE NEGRUTIU de *F. Haller*, furat de la un colecționar particular din Cluj Napoca pe 6/7 mai 2004. Cercetat.

NICOLAE FEKETE NEGRUTIU, furat de la un colecționar particular din Cluj Napoca pe 6/7 mai 2004. Cercetat.

LEONTINA NEGRUTIU CRISTIAN de *Kablay*, furat de la un colecționar particular din Cluj Napoca pe 6/7 mai 2004. Cercetat.

### **CONCLUZII**

Analiza dificultăților existente în anumite țări interesate de protecția patrimoniului lor cultural național, a evidențiat următoarele obstacole în calea implementării unei politici eficace de combatere a fenomenului de comerț ilegal:

- lipsa unei unități polițienești specializate în domeniul infracțiunilor contra regimului de protecție a obiectelor de artă;
- lipsa unei coordonări între diferitele corpuri polițienești și administrații în interiorul unor state;
- noi metode de vânzare a bunurilor de proveniență ilicită (internet, comerț electronic etc.);
- o activitate scăzută de informare între statele implicate în traficul ilicit;
- diferite depozite de date privind infracțiunile contra regimului de protecție a obiectelor de artă (în multe state nu se face distincție între lucrările de artă și bunurile private);
- incompatibilitate sau lipsă de legislație despre spălarea banilor murdari;
- nesemnarea unor convenții internaționale importante de către unele state.

Pe de altă parte, experiențele multor state interesate să definească o activitate adecvată de combatere a fenomenului criminal în domeniul artei, au evidențiat următoarele practici avansate:

- adoptarea procedurilor de combatere obținute de organele polițienești specializate de aplicare a legii ale altor state (vamă, unități speciale etc.);
- schimbul de personal între organele polițienești de aplicare a legii cu statele străine;
- accesarea bazelor de date private și ale Poliției despre bunurile furate în alte state, dacă nu există la nivel național;
- achiziționarea unei specificații tehnice de alte baze de date, pentru a crea legături de informații privind schimbul de imagini și descrieri ale lucrărilor de artă;
- cooperarea cu instituții publice sau private, la nivel național și internațional, specializate în protecția patrimoniului cultural național (ICOM, case de achiziții, muzee, Institutul Mc Donald pentru Cercetări Arheologice etc.);

- identificarea rutelor utilizate de infractori pentru importul sau exportul de lucrări de artă din statul lor și pentru răspândirea, vânzarea și furnizarea de certificate false;
- analiza evenimentelor criminale în care organizațiile internaționale sunt implicate, a minților de maestru din spatele furturilor și a oamenilor responsabili pentru exportul ilicit;
- identificarea diferitelor metodologii ascunse despre traficul ilicit și despre punctele de vamă cel mai des utilizate pentru tranzit;
- studiu comparativ al legilor străine privind protecția patrimoniului cultural și returnarea lucrărilor de artă statului de origine.